

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Русана Бейлери, албанист в СУ „Св. Климент Охридски“
за дисертационния труд на Юлка Имери на тема
„Вокалната система на албанския говор в Прешевската долина“

Юлка Имери е зачислена като свободен докторант към Катедрата по общо, индоевропейско и балканско езиковедие на 20.06.2019 г. Още при зачисляването си тя представи в Катедрата подробен план за това как си представя своята дисертация и вече извършена сериозна научна работа отделни нейни части. Въпреки това тя работи в продължение на три години под ръководството на доц. д-р Биляна Михайлова, като задълбочава знанията си в областта на индоевропейстиката и балканското езиковедие.

Първа глава на труда представя общо описание на общините Прешево и Буяновац в Южна Сърбия, в които преобладава основно албанско население. От тази гледна точка дисертацията обхваща естествен социолингвистичен аспект на междуезиковите контакти, а също играе социална функция за повишаване на научния престиж на албанския като малцинствен език и на образователния статус на албанското население.

В първа глава също е представена е методологията на работата и са описани групите и целите на фонетичните експерименти. Трудът на Юлка Имери обединява две езиковедски дисциплини – диалектология и фонетика. Албанската диалектология е добре разработена теоретично и практически на терен, а фонетиката като езиковедска дисциплина по-рядко привлича младите учени. Юлка Имери е проявила далновидност в своите научни интереси, тъй като специалистите по фонетика са малко и това ѝ дава естествен шанс да се утвърди по-бързо и да намери повече поле за по-нататъшна работа. Обучението на Юлка Имери я насочва към индоевропейстиката, което е още една добра възможност за бъдеща изява. В първа глава четем за фонетичното развитие в двете диалектни групи – тоскийски и гегийски от фонетичната система на протоалбанския език (с. 50-60) и това безспорно дава тежест на теоретичната обосновка.

Същинската част на дисертацията е посветена на експерименталната фонетика, което означава, че е извършен съвременен акустичен анализ. Докторантката представя резултатите си от теренни проучвания с респондентите от Буяновац и Прешево с

помощта на софтуера Praat. Това несъмнено е много интересно и иновативно начинание, като се има предвид, че такива проучвания в региона не са извършвани до този момент. Втора глава представя резултатите от Буяновац, а трета глава – от Прешево. Обосновката на теренната работа е убедителна, като е обяснено кои са респондентите, защо са избрани и защо този избор е представително значим. Открити са думите, съдържащи звуковете с най-висока честота в речта на всеки респондент. Приложени са сонограми на съответните думи и формантен анализ на звуковете. В четвърта част са направени изводи и сравнения.

Мога да препоръчам на докторантката да осъществи контакт с Тиранския университет, където се намира засега единствената съвременна акустична фонетична лаборатория под ръководството на проф. Алелула Юбани. Дори съм изненадана, че това не се е осъществило досега, поне не в достатъчна степен, защото би предоставило отлични технически възможности в изследваната област. Преждевременната кончина на арбърешкия проф. Джовани Белуши в Италия прекъсна традициите в другия албаноложки център, в който се правеха подобни проучвания под негово ръководство. Липсата на експериментални фонетици в албанологията предполагам, че ще утвърди по естествен път докторантката, ако продължи да се занимава в избраната област и адекватно потърси сътрудничество и подкрепа. Вярвам, че това ще се случи с оглед на високата социална научна активност и проактивност на докторантката. Въпреки младата си възраст при зачисляване тя вече имаше издадена кратка монография или дълга студия на английски, посветена на езика на рап музиката. В това изследване се обръща внимание и на фонетиката. Докторантката има няколко публикации по темата на дисертацията и няколко в областта на диалектологията, без да са свързани с фонетиката. Заглавията подсказват стремеж към отразяване на съвременни тенденции и интерес на по-широката публика. Юлка Имери развива интензивна педагогическа дейност в косовски университети, от 2022 г. е хоноруван асистент в Университета на гр. Митровица „Иса Болетини“, а също участва в редколегии на международни издания. Докторантката има и собствени творчески изяви със стихосбирката „Енигма“, издадена на албански език в Тирана и преведена също на гръцки език.

Юлка Имери има експедитивен стил в научната комуникация, отговаря веднага на въпроси и кореспонденция, поправка, превежда,

организира с лекота и бързина. Този стил ще ѝ бъде от полза в научната кариера.

Българският превод на значима част от дисертационния труд е важен за популяризацията и интернационализацията на албанистиката. Тази цел е декларирана като първостепенна от всички научни институции, работещи в областта.

Заключение: Дисертационният труд на Юлка Имери „Вокалната система на албанския говор в Прешевската долина“ демонстрира езиковедска компетентност и научна подготовка, същевременно представлява обединително езиковедско научно събитие за албанистиката. Предлагам на докторантката да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по направление 2.1. Филология.

София, 18 май 2022 г.

Доц. д-р Русана Бейлери